

TÜRKİYE'DE SÜT SIĞIRCILIĞI İŞLETMELERİNİN TARIMSAL YAYIM İHTİYAÇLARI VE ÜRETİCİLERİN ÖRGÜTLENME İLE İLGİLİ DÜŞÜNCELERİ*

Göksel ARMAĞAN¹

Altuğ ÖZDEN²

Özet

Avrupa Birliği sürecinde hayvancılık sektörünün daha verimli çalışması ve rekabet edebilmesi için üreticilerin örgütlenmesine ve etkin yayım organizasyonlarına ihtiyaç duyulmaktadır. Bu çalışmanın amacı Türkiye'de süt sığircılığı yapılan işletmelerin tarımsal yayım (bilgi) ihtiyaçlarını belirlemek ve işletme sahiplerinin örgütlenmeye bakış açılarını, tercih edilen örgütlenme biçimlerini (kooperatif veya birlik) saptamaktır. Çalışmanın materyalini, Damızlık Sığır Yetiştiricileri Merkez Birliğinin katkılarıyla, Türkiye'de hayvancılığın önemli olduğu 17 ilde posta ile yapılan 167 adet üretici anketlerinden elde edilen veriler oluşturmaktadır. Süt sığircılığı işletmeleri BBHB'ye (Büyükbaş Hayvan Birimi) göre dört gruba ayrılarak, işletmelerin teknik ve sosyo-ekonomik özellikleri, üreticilerin yayım ihtiyaçları, örgütlenme ile ilgili düşünceleri ortalama, yüzde vb. basit istatistiksel yöntemlerle ortaya konulmuştur. İşletmeler genelinde üreticilerin yaklaşık %70'i yeni teknik bilgi ve uygulamalara gereksinim duyduğunu belirtmiştir. Yayım hizmetlerinin ücretsiz olması gerektiği yargısına katılan üreticilerin oranının %85 olması dikkati çeken bir sonuçtur. Ayrıca üreticilerin büyük bölümü örgütlenmenin gereğine inanmaktadırlar.

Anahtar Kelimeler: Tarımsal Yayım, Örgütlenme, Süt Sığircılığı, Türkiye.

* Bu çalışma Adnan Menderes Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri Komisyonu tarafından ZRF-06-002 nolu proje olarak desteklenmiştir.

¹ Yrd. Doç.Dr., Adnan Menderes Üniversitesi, Ziraat Fakültesi Tarım Ekonomisi Bölümü, AYDIN, garmagan@adu.edu.tr

² Araş. Gör., Adnan Menderes Üniversitesi, Ziraat Fakültesi Tarım Ekonomisi Bölümü, AYDIN, aozden@adu.edu.tr

THE AGRICULTURAL EXTENSION NEEDS OF DAIRY FARMS IN TURKEY AND THEIR OPINIONS ABOUT ORGANIZATIONS

Abstract

There is a need for producer and efficient extension organizations in order for livestock sector to be more efficient and competitive in the process of EU integration. The aim of this study is to determine the agricultural extension needs of dairy farms in Turkey and their thoughts and preferences towards organizational structures (cooperative or union). The material of this study, with the help of Cattle Breeders' Association, consists of 167 surveys obtained by postal mail from 17 cities in which livestock plays important role in Turkey. The cow enterprises were divided into four groups according to the Large Animal Unit (LAU) and technical and socio economical features of these farms, information needs of farmers, and their opinions about organizations were evaluated statistically in terms of simple and percentage indicators. Almost 70% of producers indicated that they need new technical knowledge and applications. It is noteworthy that 85% of producers indicated that extension services must be free. In addition most of the producers believe the importance of organization.

Key words: Agricultural Extension, Organization, Dairy Farming, Turkey

1. Giriş

Uzun yıllardır Türkiye'de tarımsal üretim içinde hayvancılığın önemi kabul edilmiş ve verim artışını sağlayacak bazı önemli politikalar uygulamaya konmuştur. Günümüze kadar, özellikle kültür ırkı hayvan varlığını oransal olarak artırmaya yönelik başarılı birçok proje uygulanmış ve olumlu sonuçlar alınmıştır. Önümüzdeki yıllarda uygulanması planlanan tarımsal destekleme politikalarında süt hayvancılığına yapılan desteklemelerin artacağı tahmin edilmektedir. Özellikle "Tarım Stratejisi" ve "Tarım Kanunu" incelendiğinde Türkiye hayvancılığını iyileştirmeye yönelik maddelerin ve stratejik amaçların olduğu görülmektedir. Tarım Kanunu'nun 21. maddesinde tarımsal desteklemeler için bütçeden ayrılacak kaynağın, "gayrisafi milli hasılanın %1'inden az olamaz" ifadesi yer almakla birlikte 2005 yılında bu oran ancak %0.77 olarak gerçekleşmiştir. Toplam tarımsal desteklemelerin içinde 2005 yılı itibariyle hayvancılık için ayrılan pay ise yaklaşık %10 düzeyindedir (Tanrıvermiş ve Bülbül, 2007). Hayvancılık desteklemeleri kapsamında yapılan ödemeler içinde en yüksek payı yem bitkileri ve süt üretimi

oluşturmaktadır (Yavuz, 2006). Tarımsal yapıda gerekli iyileştirmelerin sağlanabilmesi için ortaya konan tarım stratejisi, “kaynakların etkin kullanımı ilkesi çerçevesinde ekonomik, sosyal, çevresel ve uluslar arası gelişmeler boyutunu bütün olarak ele alan, örgütlü, rekabet gücü yüksek, sürdürülebilir bir tarım sektörünün oluşturulması” şeklinde belirlenmiştir. Tarım stratejisi kapsamında “kâr amacı gütmeyen üretici örgütlerinin geliştirilmesi” ve “teknolojik gelişimi hızlandırıcı tedbirlerin uygulamaya konulması” stratejik amaçları benimsenmiştir (DPT, 2004). Hayvansal üretimin desteklenmesini bir tarım politikası aracı olarak kabul eden Tarım Kanunu’nda “üretici örgütlenmesinin geliştirilmesi” öncelikli alanlar içinde yer almaktadır. Ayrıca “çiftçi eğitimi ve yayım faaliyetlerinde, sivil toplum örgütleri, özel sektör kuruluşları ve serbest danışmanların görev almasını sağlamak için gerekli düzenlemelerin yapılmasının gerekliliği” kanunda yer almış böylece “özel tarımsal danışmanlık” sisteminin oluşturulmasına ilişkin hukuksal düzenlemeler yapılmıştır (Resmî Gazete, 2006). Türkiye’de tarım sektörünün yapısal sorunlarının çözümünde tarımsal yayım çalışmalarının sürdürülmesi ve tarımda örgütlenmenin daha etkin sağlanması konuları günümüzde de geçerliliğini korumaktadır.

Son yıllarda tarımsal yayım çalışmalarında kullanılmaya başlanan katılımcı yaklaşımların, üreticilerin gereksinim duyduğu bilgi (yayım) ihtiyaçlarını daha gerçekçi belirlediği ve izlenecek tarımsal yayım programlarında etkinliği artırdığı dile getirilmektedir. Özellikle yayım çalışmalarında sivil toplum örgütlerinin görev alması ve bölgesel planlamaların yapılması, merkezi planlamalara (yukarıdan aşağıya doğru) göre daha başarılı sonuçlar sağlamaktadır (Özkaya, 2005). Avrupa Birliği süreci ile yayım programlarında hedefler sadece üretim artışı ile sınırlı değildir. Buna ilave olarak çevreyi koruyan, hayvan refahını dikkate alan ve gıda standartlarına uyumu sağlayan geniş kapsamlı hedefler programlara dahil edilmelidir (Nowak, 2005). Özel olarak süt hayvancılığına yönelik hazırlanan yayım programlarında üretici katılımını, örgütlenmeyi, pazarlamayı, araştırmacı-yayımcı-çiftçi ilişkisini, yöresel teknolojiyi, işletme yönetimini, insan kaynağının geliştirilmesini, çiftçi yerine işletmeyi hedef alan yayım yaklaşımlarının uygulanması sağlanmalıdır (Kumuk and Oktay, 1994). Süt sığırcılığı işletmelerinin kendine özgü karakteristikleri vardır. Özellikle işletme büyüklüğünü ve üreticilerin hedeflerini belirleyen temel etkenin içsel koşullar olmadığı, üreticinin genel tutumunun, davranışlarının ve sosyal normların önemli olduğu belirtilmektedir. Bu nedenle yayımcılar üretici tutum ve davranışlarını dikkate almak zorundadırlar (Bergevoet et al., 2004). Üreticilerin yayım ihtiyaçla-

rı daha çok sürü yönetimi, besleme ve bakım konularında yoğunlaşmaktadır. Bu ihtiyaçları giderecek olan programların hazırlanmasında üretici örgütlerinin aktif rol alması gereklidir. Süt sektörünün son aşamadaki sorunu ise pazarlama sorunudur ki bu sorunun üretici örgütleri aracılığıyla çözümlenmesi gerekmektedir (Armağan, 2005; Ajayi, 2007).

Yapısal sorunların henüz tam olarak çözümlenemediği Türkiye’de pazarlama, örgütlenme ve yayım sorunları, birlikte çözümlenmesi gereken konular olmaktadır. Uzun yıllardan bu yana bu sorunların kooperatifler aracılığıyla çözümlenmesi görüşü yaygın olarak kabul görmektedir (Yetkin, 1995; Olgun ve Artukoğlu, 1995; Olgun ve Çıkin, 1997). 2005 yılında yürürlüğe giren yönetmelikle kurulan üretici birlikleri üretimi talebe göre plânlamak, ürün kalitesini iyileştirmek, kendi mülkiyetine almamak kaydıyla pazara geçerli norm ve standartlara uygun ürün sevk etmek ve ürünlerin ulusal ve uluslararası ölçekte pazarlama gücünü artırıcı tedbirler almak üzere kurulmuştur (Resmi Gazete, 2004). Bir yandan, birliklerin belli bir ürün veya ürün grubuna dayalı olması sebebiyle uzmanlaşabilmesi ve uluslar arası düzeyde işbirliği yapabilmesi gibi bir çok işlevi yerine getirebileceği görüşü savunulmaktadır (Bayaner, 2006). Diğer yandan üretici birliklerinin çalışma alanlarının, aynı ürünleri üreten çiftçilere yönelik eğitim, izleme, bilgilendirme, denetim ve sosyal amaçlı faaliyetleri geliştirme ile sınırlı tutulmalıdır, görüşü benimsenmekte ve birliklerin kooperatiflere alternatif olarak değerlendirilmemesi gerektiği, aksine kooperatifleri tamamlayıcı olarak görülmesi gerektiği savunulmaktadır (Demirci ve ark., 2004). Kooperatifler, özellikle üreticilerin pazarlık gücünü artırması, taşımacılık, pazarlama vb. bazı hizmetlerde kolaylıklar sağlaması nedenleriyle gereksinim duyulan bir örgütlenme biçimidir (O’Connor and Thompson, 2001). Ayrıca değişen pazar koşullarında kırsal toplumların ticari ilişkilerinin geliştirilmesi kooperatifler aracılığıyla sağlanabilecektir (Torgerson, 2002). Tarım politikasında yapılacak düzenlemelerin etkili olabilmesi ve rekabet ortamının sürdürülmesinde kooperatifler önemli rol oynamaktadır (Tennbakk, 2004). Kooperatiflerle ilgili olarak özellikle süt hayvancılığı yapan üreticilerin yaklaşımları olumludur ve üreticiler kooperatiflerin çiğ süt pazarlamasında kendilerine destek olması gerektiği görüşüne büyük ölçüde katılmaktadırlar (Kurtaslan ve Doğaner, 2004).

Avrupa Birliği sürecinde hayvancılık alt sektörünün daha verimli çalışması ve rekabet edebilmesi için üretici örgütlerinin gerekliliği kaçınılmazdır. Bunun yanı sıra gelişen teknolojilerin uygulanarak kalıcı kazançların sağla-

nabilmesi için tarımsal üretimin tüm aşamalarında üreticilerin bilgi ihtiyaçlarının karşılanması gerekmektedir.

Bu çalışmanın amacı Türkiye’de süt sığırcılığı yapılan işletmelerinde hangi konularda tarımsal yayım (bilgi) ihtiyaçları olduğunu belirlemek ve işletme sahiplerinin örgütlenmeye bakış açılarını, tercih edilen örgütlenme biçimlerini (kooperatif veya birlik) saptamaktır.

2. Materyal ve Yöntem

Bu çalışmanın ana materyalini Türkiye’de süt sığırcılığı yapan işletmelerden posta yoluyla toplanmış veriler oluşturmaktadır. Veri toplama aşamasında Türkiye Damızlık Sığır Yetiştiricileri Merkez Birliği kayıtlarından yararlanılmıştır. Toplam 800 adet olarak çoğaltılan üretici anketleri Türkiye çapında 56 Damızlık Sığır Yetiştirici Birliğine gönderilmiştir. İllerin üye sayısına bağlı olarak değişen sayılarda gönderilen üretici anketlerinden ancak 17 ilden (Kastamonu, Aydın, Konya, Kayseri, Kars, Sivas, Antalya, Aksaray, Çorum, Uşak, Adana, Sakarya, Burdur, Manisa, Niğde, Mersin ve Amasya) 167 sinin geri dönüşü sağlanabilmiştir. İşletmeler sahip olduğu hayvan varlığına (BBHB-Büyükbaş Hayvan Birimi) göre dört gruba ayrılmıştır. 15 ve daha az BBHB’ye sahip olan işletmeler 1. Grup (38 işletme), 16 ile 40 BBHB’ye sahip işletmeler 2. Grup (70 işletme), 41 ile 60 BBHB’ye sahip işletmeler 3. Grup (29 işletme), 61 ve daha fazla BBHB’ye sahip işletmeler 4. Grup (30 işletme) olarak tanımlanmıştır (Armağan ve ark., 2004). BBHB hesaplamasında buzağılar için (0-6 aylık) 0.20; genç hayvanlar için (7-12 aylık) 0.40; dana ve düveler için (12-24 aylık) 0.70; inekler için (24 + aylık) 1.0; boğalar için 1.20 katsayıları kullanılmıştır.

Süt sığırcılığı işletmelerinin tanımlanmasını sağlayan bazı özellikler, yayım ihtiyaçları ve üreticilerin örgütlenme ile ilgili düşünceleri ortalama, yüzde vb. basit istatistiksel yöntemlerle farklı büyüklük grupları itibarıyla ortaya konulmuştur. İşletmelerin yayım ihtiyaçları dörtlü sıklık ölçeği ile (1-her zaman, 2-ara sıra, 3-nadiren, 4-hiç), işletme sahibinin örgütlenme ile ilgili düşünceleri beşli likert ölçeği ile (1-kesinlikle katılmıyorum, 2-katılmıyorum, 3-kararsızım, 4-katılıyorum, 5-tamamen katılıyorum) analiz edilmiştir (Davis, 1971). İşletme ölçeğine göre elde edilen sonuçlara ait ortalama, standart sapma ve yüzde değerler tablolarda gösterilmiştir.

3. Bulgular

Ele alınan üreticileri ve işletmeleri daha iyi tanımamıza olanak sağlayan bazı özellikler Çizelge 1’de gösterilmiştir. Soy kütüğü ve verim kayıtları Damızlık Sığır Yetiştiricileri Birlikleri aracılığıyla başarılı bir şekilde tutulmaktadır. Ancak karar almada oldukça önemli bir veri olan gelir gider kayıtları

larının tutulması özellikle küçük işletmelerde düşük düzeylerde kalmaktadır. Farklı verim düzeyindeki ineklere farklı besi rasyonlarının hazırlanması, işletme kârlılığını etkileyen önemli uygulamalardan biridir. Bu oranın üçüncü grup işletmelerde daha yüksek bulunması dikkat çekicidir. Diğer gruplarda %50'ler düzeyindedir.

Üreticilerin yayım ihtiyaçların, tercih edilen yayım yöntemleri ve yayım organizasyonunun kimin tarafından yapılması gerektiği ile ilgili bilgiler Çizelge 2'de gösterilmiştir. Sürü yönetimi, hayvanların beslenme durumu ve sürünün bakım koşulları ile ilgili olarak üreticilerin yaklaşık %70'i her zaman yeni bilgi ve uygulamalara ihtiyaçları olduğunu ifade etmişlerdir. Bu üreticilerin yayım faaliyetlerine istekli olduklarını göstermektedir. Yayım yöntemlerinde, üreticilerin farklı tercihleri olmakla beraber birinci ve ikinci grup işletmelerde uygulamalı yöntemlerin daha fazla tercih edildiği gözlenmiştir. Büyük işletmelerde ise radyo ve televizyon programları daha fazla tercih edilmektedir. Yayım hizmetlerinin ücretsiz olması gerektiği yargısına katılan üreticilerin oranının %85 olması dikkati çeken bir sonuçtur.

Çizelge 1: Üreticilerin ve Süt Sığırcılığı İşletmelerinin Bazı Özellikleri (Yüzde ve Ortalamalar)

	1. Grup (38)	2. Grup (70)	3. Grup (29)	4. Grup (30)	Genel n=167
Üreticilerin yaşı (yıl)	45.39 (8.54)	44.96 (9.79)	44.83 (9.35)	42.87 (7.39)	44.66 (9.00)
Üreticilerin deneyimi (yıl)	16.53 (9.61)	15.83 (9.95)	29.00 (16.76)	12.50 (10.47)	15.55 (10.17)
Üreticilerin eğitimi					
İlkokul (%)	55.3	41.4	44.8	23.3	41.9
Ortaokul (%)	15.8	15.7	10.3	10.0	13.8
Lise (%)	21.1	30.0	37.9	53.3	33.5
Üniversite (%)	7.9	12.9	6.9	13.3	10.8
Sahip Olunan BBHB (sayı)	10.42 (4.27)	25.84 (8.17)	50.62 (6.30)	112.30 (69.16)	42.17 (46.03)
İnek varlığı (sayı)	7.00 (2.74)	16.57 (6.52)	26.03 (10.51)	61.27 (39.18)	24.07 (25.29)
Süt üretimi (kg/gün)	79.24 (35.01)	189.00 (100.30)	357.02 (198.57)	829.45 (583.25)	310.99 (375.25)
Süt verimi (kg/gün/inek)	19.87 (4.92)	21.26 (4.72)	21.59 (6.73)	22.52 (4.91)	21.23 (5.22)
Verim kaydı tutma (%)	71.1	78.6	89.7	93.3	81.4
Soy kütüğü kaydı tutma (%)	73.7	91.4	96.6	100.0	89.8
Gelir gider kaydı tutma (%)	44.7	64.3	72.4	80.0	64.1
Farklı verim düzeyleri için farklı rasyon uygula- ma oranı (%)	42.1	54.3	65.5	50.0	52.7

(Parantez içindeki rakamlar standart sapmalardır)

Çizelge 2: Üreticilerin Yayım İhtiyaçları (Yüzde)

	1.Grup (38)	2.Grup (70)	3.Grup (29)	4.Grup (30)	Genel n=167
İşletmemde Sürü Yönetimini İle İlgili Yeni Bilgi ve Uygulamalara İhtiyaç Duyuyorum					
Her Zaman	61.8	67.2	74.1	80.0	69.6
Arasıra	23.5	23.9	22.2	13.3	21.5
Nadiren	14.7	6.0	0.0	3.3	6.3
Hiç	0.0	3.0	3.7	3.3	2.5
İşletmemde Besleme ve Rasyon İçin Yeni Bilgi ve Uygulamalara İhtiyaç Duyuyorum					
Her Zaman	71.9	73.8	66.7	73.3	72.1
Arasıra	15.6	21.5	29.6	23.3	22.1
Nadiren	12.5	3.1	0.0	0.0	3.9
Hiç	0.0	1.5	3.7	3.3	1.9
Sürümün Bakım Koşullarını İyileştirebilmek İçin Yeni Bilgi ve Uygulamalara İhtiyaç Duyuyorum					
Her Zaman	70.6	66.2	59.3	80.0	68.6
Arasıra	20.6	24.6	37.0	13.3	23.7
Nadiren	8.8	6.2	0.0	3.3	5.1
Hiç	0.0	3.1	3.7	3.3	2.6
Üreticilerin Bilgi ve Becerilerini Artırmak Amacıyla Kullanılması Gereken En Uygun Yöntem Hangisidir?					
Radyo-TV Programları	18.8	17.9	22.2	40.0	23.1
Seminer-Konferans	12.5	16.4	18.5	13.3	15.4
Bireysel Yöntemler	3.1	7.5	22.2	10.0	9.6
İnternet Aracılığıyla	15.6	6.0	11.1	20.0	11.5
Gazete-Dergi	15.6	9.0	14.8	3.3	10.3
Uygulamalı Yöntemler	28.1	32.8	7.4	13.3	23.7
Üreticileri Tartışarak	6.3	10.4	3.7	0.0	6.4
Üreticilerin Süt Sığırcılığı ile İlgili Bilgi ve Becerilerini Artırma Kimin Tarafından Yapılmalıdır?					
Bakanlık-Ücretsiz	23.5	46.3	18.5	35.7	34.6
Birlik-Ücretsiz	58.8	35.8	55.6	32.1	43.6
Kooperatif-Ücretsiz	2.9	7.5	0.0	10.7	5.8
Bakanlık-Ücretli	0.0	3.0	0.0	10.7	3.2
Birlik-Ücretli	11.8	3.0	14.8	10.7	8.3
Kooperatif-Ücretli	0.0	3.0	11.1	0.0	3.2
Özel Sektör-Ücretli	2.9	1.5	0.0	0.0	1.3

Üreticilerin örgütlenmeye ilişkin düşünceleri ile ilgili olarak yapılan hesaplamalarda üreticilerin %92.3'ünün "üreticilerin kendi aralarında örgütlenmelerine gerek yoktur" genel yargısına katılmadıkları ya da kararsız kaldıkları belirlenmiştir. Bu nedenle üreticilerin örgütlenme düşünceleri araştırılırken sözü edilen genel yargıya "katılıyorum" ve "tamamen katılıyorum" cevabını veren 12 üreticinin cevapları değerlendirilmemiştir. Üretici örgüt-

lenmesine hiç ihtiyaç olmadığını düşünen 12 üretici dışında kalan 155 üreticinin örgütlenme ile ilgili düşünceleri Çizelge 3'de görülmektedir. Genel olarak üreticilerin %40'dan fazlası aktif olarak çalışmak istediğini belirtmiştir. Kooperatif ya da birlik tipi örgütlenmenin her ikisinin beraberce üretici sorunlarının çözümünde rol oynaması gerektiği görüşü hakimdir. Sorunların birlikler aracılığı ile çözülebileceği yargısına öncelik veren (katılıyorum ve tamamen katılıyorum cevapları toplamı) üreticilerin oranı %87, kooperatiflere öncelik verenlerin oranı %78 olarak hesaplanmıştır.

4. Sonuç ve Öneriler

Genel olarak bulgular değerlendirildiğinde Türkiye'de süt sığırcılığı yapılan işletmelerde sürü yönetimi, beslenme, rasyon hazırlama ve bakım koşulları ile ilgili olarak üreticilerin yeni bilgi ve uygulamaları öğrenmeye açık oldukları belirlenmiştir. Üreticiler uygulamalı yayım yöntemlerini daha çok tercih etmekle beraber henüz yayım hizmetleri için bir bedel ödemeye hazır değildirler. Örgütlenmeye ilişkin üretici görüşleri incelendiğinde, üreticilerin büyük bölümü örgütlenmenin gereğine inanmaktadır. Üreticilerin %40'ının üretici örgütlerinde aktif olarak çalışma isteklerinin olduğu saptanmıştır. Birliklerin üretici sorunlarını çözebileceği yargısına katılan üreticilerin oranı biraz yüksek olsa da birlik ve kooperatif ayrımı yapmaksızın üreticiler, örgütlenmenin özellikle etkin pazarlama ve ekonomik girdi temini konusunda gerekli olduğunu düşünmektedirler. Yayım hizmetleri için üreticilerin bir bedel ödemeye istekli olmadıkları düşünülürse yakın dönemde uygulanmaya başlayacak olan "Özel Tarımsal Danışmanlık" sisteminin öncelikle üreticilerin güvenini kazanmaya yönelik olarak düşünülmesi gerektiği açıktır. Ayrıca üretici örgütlenmesinde örgütlenme biçimi (birlik veya kooperatif) ile ilgili tartışmaları bir yana bırakarak, tüm örgütlenmelerin desteklenmesi gereklidir. Ancak özellikle damızlık sığır yetiştiricileri birliklerinin üretici eğitimi ve yayımı; kooperatiflerin ise süt pazarlaması ve girdi temini konusunda uzmanlaşmalarını sağlamak daha faydalı olacaktır.

Çizelge 3: Üreticilerin Örgütlenme İle İlgili Düşünceleri (Yüzde)

	1. Grup (37)	2. Grup (62)	3. Grup (28)	4. Grup (28)	Genel n=155
Örgütlenmelerinin Gereğine İnanıyorum ve Aktif Olarak Çalışmak İsterim					
Kesinlikle Katılmıyorum	3.6	5.9	3.7	7.1	5.3
Katılmıyorum	10.7	13.2	7.4	10.7	11.3
Kararsızım	21.4	10.3	7.4	25.0	14.6
Katılıyorum	14.3	32.4	37.0	21.4	27.8
Tamamen Katılıyorum	50.0	38.2	44.4	35.7	41.1
Kooperatif Çatısı Altında Örgütlenmelerinin Gereğine İnanıyorum					
Kesinlikle Katılmıyorum	6.7	7.4	0.0	3.6	5.2
Katılmıyorum	10.0	10.3	14.8	10.7	11.1
Kararsızım	10.0	7.4	0.0	3.6	5.9
Katılıyorum	23.3	30.9	51.9	32.1	33.3
Tamamen Katılıyorum	50.0	44.1	33.3	50.0	44.4
Birlik Çatısı Altında Örgütlenmelerinin Gereğine İnanıyorum					
Kesinlikle Katılmıyorum	6.7	5.9	3.7	0.0	4.6
Katılmıyorum	3.3	4.4	3.7	3.6	3.9
Kararsızım	10.0	1.5	3.7	7.1	4.6
Katılıyorum	23.3	33.8	37.0	35.7	32.7
Tamamen Katılıyorum	56.7	54.4	51.9	53.6	54.2
Üreticiler Özellikle Ürünlerini Değer Fiyattan Pazarlayabilmek İçin Örgütlenmelidir					
Kesinlikle Katılmıyorum	3.3	5.9	3.7	0.0	3.9
Katılmıyorum	6.7	4.4	3.7	0.0	3.9
Kararsızım	0.0	0.0	7.4	0.0	1.3
Katılıyorum	36.7	23.5	37.0	20.0	27.7
Tamamen Katılıyorum	53.3	66.2	48.1	80.0	63.2
Üreticiler Özellikle Girdileri Daha Ekonomik Alabilmek İçin Örgütlenmelidir					
Kesinlikle Katılmıyorum	6.7	5.9	0.0	0.0	3.9
Katılmıyorum	3.3	2.9	3.7	13.3	5.2
Kararsızım	3.3	0.0	0.0	0.0	0.6
Katılıyorum	36.7	27.9	40.7	26.7	31.6
Tamamen Katılıyorum	50.0	63.2	55.6	60.0	58.7
Üreticiler Özellikle Teknik Sorunlarını Daha Kolay Çözebilmek İçin Örgütlenmelidir					
Kesinlikle Katılmıyorum	6.7	7.4	0	6.7	5.8
Katılmıyorum	3.3	1.5	3.7	0.0	11.9
Kararsızım	0.0	1.5	3.7	0.0	11.3
Katılıyorum	40.0	29.4	37.0	33.3	33.5
Tamamen Katılıyorum	50.0	60.3	55.6	60.0	57.4

Kaynaklar

- Ajayi, A. O. (2006) An Assessment of Farmers' Willingness to Pay for Extension Services Using the Contingent Valuation Method (CVM): The Case of Oyo State, Nigeria, *Journal of Agricultural Education and Extension*, 12 (2) 97-108.
- Armağan, G. (2005) Information Needs of Dairy Farmers and Agricultural Extension Organizations: Case Study of Aydın Province, 17th European Seminar on Extension Education, August 30-September 3, 2005 İzmir-Türkiye, s. 37-41.
- Armağan, G. ve E. Oktay (1999) Aydın Yöresinde Süt Sığırcılığı Yapan İşletmelerin Bazı Yapısal Özellikleri ve Planlanması Üzerine Bir Araştırma, *Uluslararası Hayvancılık'99 Kongresi*, 21-24 Eylül 1999, İzmir, 133-140.
- Armağan, G., A. Koç, ve K. Kızılkaya (2004) Ege Bölgesinde Süt Sığırcılığı Konusunda Yapılan Araştırmalara Ait Bazı Verilerin Birleştirilmesi ile Süt Sığırcılığı İşletmelerinde Büyüklük Gruplarının Belirlenmesi, *Adnan Menderes Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dergisi*, 1(2):21-26.
- Bayaner, A. (2006) Türkiye Tarımının Kurumsal Yapısı, *Türkiye'de Tarım*, T.C. Tarım ve Köyişleri Bakanlığı Strateji Geliştirme Başkanlığı, Ankara, 43-67s.
- Bergevoet, R. H. M., C. J. M. Onderstejin, H. W. Saatkamp, C. M. J. Van Woerkum and R. B. M. Huirne (2004) Entrepreneurial Behavior of Dutch Dairy Farmers Under a Milk Quota System: Goals, Objectives and Attitudes, *Agricultural Systems* 80 (1-21).
- Davis, J. A. (1971) *Elementary Survey Analysis*, Printice Hall, Methods of Social Science Series, Englewood Cliffs, New Jersey, 195 p.
- Demirci, R., H. Tanrıvermiş ve H. Özüdoğru (2004) Türkiye'de Tarımsal Kooperatifler ve Üretici Birlikleri Tartışmaları ve Uygun Örgütlenme Modelleri, *Türkiye 6. Tarım Ekonomisi Kongresi*, 16-18 Eylül 2004, Tokat, s.410-425.
- DPT (2004) *Tarım Stratejileri 2006-2010*, 30.11.2004 Tarih ve 2004/92 Sayılı YPK Raporu, [<http://mevzuat.dpt.gov.tr/ypk/2004/92.pdf>]
- Kumuk, T. and E. Oktay (1994) Some Observation on Extension Approaches, Organization and Education Under the Light of Rural Development Experiences of Turkey, *Ege University, Agricultural Extension and Research Center, Extension Series No:2 Bornova-Izmir-Turkey*.
- Kurtaslan, T. ve M. Doğaner (2004) Çiğ Süt Pazarlamasında Çiftçilerin Tarımsal Kooperatiflere Yaklaşımlarının Değerlendirilmesi (Aydın İli Örneği), *Türkiye 6. Tarım Ekonomisi Kongresi*, 16-18 Eylül 2004, Tokat, s.444-451.

- Nowak, C. (2005) Extension in the Region during the Initial Period of EU Membership, 17th European Seminar on Extension Education, August 30 - September 3, 2005 İzmir-Türkiye, s. 37-41.
- O'Connor, J. and G. Thompson (2001) International Trends in the Structure of Agricultural Cooperatives, A report for the Rural Industries Research and Development Corporation, RIRDC Publication No 01/06, p.3-5.
- Olgun, A. ve A. Çıkın (1997) Hayvancılıkta Örgütlenme Yayını, Hayvancılıkta Örgütlenme Sorunları Sempozyumu 27-28 Kasım 1997, İzmir, 185-191.
- Olgun, A. ve M. Artukoğlu (1995) Türkiye'de Süt Üreticilerinin Örgütlenme ve Pazarlama Durumu ile Sorunlarının Genel Olarak İncelenmesi, Türkiye Hayvancılığının Yapısal ve Ekonomik Sorunları Sempozyumu 27-29 Eylül 1995, T.C. Ziraat Bankası Yayınları: 27, İzmir, s.165-171.
- Özkaya, T. (2005) How to Institutionalize participatory Approaches in Extension Systems: The Case of Turkey, 17th European Seminar on Extension Education, August 30-September 3, 2005 İzmir-Türkiye, s. 13-17.
- Resmi Gazete (2004) Sayı: 25514, 06.07.2004 Tarihli, 5200 Sayılı Tarımsal Üretici Birlikleri Kanunu.
- Resmi Gazete (2006) Sayı: 26149, 25.04.2006 Tarihli, 5488 Sayılı Tarım Kanunu.
- Tanrıvermiş, H. ve M. Bülbül (2007) The Role of Agriculture in Turkish Economy at the Beginning of the European Union Accession Negotiations, *Journal of Applied Sciences*, 7 (4):612-625.
- Tennbakk, B. (2004) Cooperatives, Regulation and Competition in Norwegian Agriculture, *Acta Agric. Scand., Sect. C, Food Economics* (1) 232-240.
- Torgerson, R. E. (2002) Introduction Facing the Challenges of the 21st Century for the Betterment of Rural America, *Rural Business Cooperative Service Cooperative Information Report*, USDA Rural Development 60, p.5.
- Yavuz, F. (2006) Tarım Politikası, Türkiye'de Tarım, T.C. Tarım ve Köyişleri Bakanlığı Strateji Geliştirme Başkanlığı, Ankara, 43-67s.
- Yetkin, İ. (1995) Hayvancılığımızın Sorunları Kooperatiflerle Aşılmalıdır, Türkiye Hayvancılığının Yapısal ve Ekonomik Sorunları Sempozyumu 27-29 Eylül 1995, T.C. Ziraat Bankası Yayınları: 27, İzmir, s.159-164.